

Nr.	Onderdeel	Vraag	Antwoord / mededeling
Perceel 1 bouwkundig			
1.	Algemeen	Kunt u aangeven wat het budget voor dit project is?	Het budget zullen wij niet op voorhand bekend maken, maar is gebaseerd op onderwijsnormeringen.
3.	Selectieleidraad: Annex 3: model bijlage referentieprojecten	Wat dienen wij op voeren bij het deel Aannemers? Volstaat hier de vermelding van de hoofdaannemer en (indien van toepassing) de nevenaannemer(s)?	Correct.
4.	3.2.2	Verzoek om inlichtingen: Beoordelingscommissie Gevraagd resultaat: Toelichten Volgens blad 12 van de selectieleidraad is er een beoordelingscommissie, die bestaat uit de leden van de stuurgroep. De selectieleidraad vermeldt niet hoeveel en welke mensen deel uitmaken van deze stuurgroep. Dat zou bij toepassing van transparante, objectief meetbare, selectiecriteria niet relevant zijn, maar nu er kennelijk scores mogelijk zijn met afronding van één decimaal achter de komma (selectieleidraad blad 11) moeten de toegekende cijfers wel verifieerbaar zijn en daar is een opgave van het aantal beoordelaars voor nodig. De tekst over de beoordelingscommissie wordt vervolgd met de opgave van maar liefst vijf personen die een adviserende rol hebben. Het is niet duidelijk waarover zij adviezen uitbrengen en op welke wijze zij invloed kunnen uitoefenen op de toekenning van scores door de beoordelingscommissie. Wij verzoeken u aan te geven welke betrokkenheid de vijf adviseurs hebben bij de puntentoekenning door de beoordelingscommissie.	Aantal personen beoordelingscommissie 4. HEVO adviseert in de selectiefase, is niet betrokken bij de puntentoekenning. De overige adviseurs/ontwerpende partijen adviseren en toetsen op volledigheid van de ingediende stukken en de ingediende optimalisaties in de gunningsfase en zij zijn niet betrokken bij de puntentoekenning.
5.	3.3.2. gunningscriterium	Gunning vind plaats op basis van: "de laagste prijs (inclusief optimalisaties)". Kunt u aangeven welke (ontwerp)vrijheid wij krijgen om optimalisaties door te voeren aangezien het gevraagde "volledig is uitgewerkt in bestekken en in sterke mate gestandaardiseerd in de markt verkrijgbaar. Er zijn geen grote verschillen in kwaliteit te verwachten". Met andere woorden kunt u het (sub)gunningscriterium 'optimalisaties' nader toelichten en/of SMART maken?	Zie vraag 6.
6.	3.3.2 Gunningcriterium	Verzoek om inlichtingen: Optimalisaties Gevraagd resultaat: Verduidelijken (aankondiging rectificeren) De aankondiging en de selectieleidraad stellen dat wordt gegund op basis van de laagste prijs. De selectieleidraad voegt daar de woorden "(inclusief optimalisaties)" aan toe. Wij vragen u wat de status is van "(inclusief optimalisaties)". Is dat een gunningscriterium dat mede in beschouwing wordt genomen of een optie waar nog geen beslissing over is genomen? Als het uw voornemen is om optimalisaties in de gunning te betrekken, merken wij op dat de aankondiging het indienen van varianten verbiedt. Dit kan een tegenstrijdigheid opleveren met het vragen om optimalisaties en daarom attenderen wij u hierop zodat u desgewenst de aankondiging kunt aanpassen. Het is vooral van belang dat u transparant bent over het vragen om optimalisaties en de wijze waarop dat moet gaan gebeuren. Dan kan dat geen struikelblok zijn in het vervolg van de procedure.	Gunning op laagste prijs is in de selectieleidraad reeds toegelicht. U heeft gelijk dat de woorden (inclusief optimalisaties) een uitgebreidere toelichting nodig heeft. Gunning vindt plaats op basis van het EMVI-criterium de laagste (totaal)prijs. De opbouw van de totaalprijs zal bestaan uit een inschrijfsom en een (minder)prijs voor de som van door opdrachtgever gehonoreerde alternatieven. De inschrijver wordt gevraagd om vanuit zijn uitvoeringsdeskundigheid en expertise maximaal 10 alternatieven voor te stellen ter optimalisatie. Criteria waaraan de alternatieven moeten voldoen zullen in de gunningsleidraad worden beschreven.
7.	4.2 Geschiktheidseis beroepsbevoegdheid	Er wordt in de leidraad bij paragraaf 4.2 de eis gesteld dat gegadigde is ingeschreven in het beroeps- of handelsregister in het land van herkomst. Bij de minimum eis staat: bij het ontbreken van de inschrijving volgt uitsluiting. Onze vraag is of wij het uittreksel van de KvK reeds bij de aanmelding dienen in te dienen?	Dit hoeft nog niet bij de aanmelding te worden ingediend, dit moet worden ingediend wanneer de gegadigde tot de voorlopig geselecteerde behoort.

8.	4.4.1 Geschiktheidseis BENG	Verzoek om aanpassing: Eis competentie 3 BENG onderwijsgebouw Gevraagd resultaat: Beschrijf de competentie ruimer Bij aanbestedingen van werken moeten ondernemers in de gelegenheid worden gesteld hun relevante ervaring aan te tonen met referentiewerken van de laatste vijf jaren. Het uitsluitend toestaan van BENG en dat dan ook nog eens beperken tot uitsluitend onderwijsgebouwen heeft tot effect dat veel geschikte referentiewerken worden buitengesloten. In de afgelopen jaren kende de utiliteitsbouw diverse duurzame labels, zoals EPC, GPR en BREEAM. Deze labels hebben veel overeenkomsten met BENG en daarom is het niet proportioneel deze uit te sluiten. Ook bestaan er diverse andere soorten utiliteitsgebouwen van een vergelijkbare of hogere complexiteit, ook op het vlak van de voorzieningen die nodig zijn om aan de BENG-normen te voldoen. Het is evenmin proportioneel om deze gebouwtypen buiten te sluiten. Dit geldt met name voor perceel 1, want het zijn vooral de installaties die een stempel drukken op de BENG-eisen en niet de bouwkundige maatregelen. Op dat vlak verschillen de BENG-eisen nauwelijks met die van andere gebouwtypen. Wij vragen u concreet om andere gelijkwaardige duurzaamheidslabels toe te laten en een ruimere categorie aan utiliteitsgebouwen in de eis op te nemen. Zijn er andere redenen zijn om specifieke ervaring te vragen in nieuwbouw onderwijsgebouw, dan verzoeken wij u deze eis los te koppelen van de eis om BENG-ervaring aan te tonen. Een optie kan dan zijn om een onderwijsgebouw een hogere score te geven in de selectiecriteria. Wij merken op dat de benodigde ervaring voor de E- en W-percelen wellicht kritischer is dan die voor het bouwkundige perceel. De oplossing is dan om niet alle percelen op dezelfde eisen en selectiecriteria te toetsen, maar een differentiatie aan te brengen die recht doet aan de verschillen in relevantie.	Wij zijn het met u eens dat de eis uitsluitend toestaan van BENG onderwijsgebouwen in de geval te beperkend werkt. Competentie eis 3 wordt gewijzigd naar: Competentie 3: BENG (of gelijkwaardige duurzaamheidslabel) utiliteitsgebouw van (minimaal 1.500 m2 BVO). Hiermee wijzigt ook de beoordeling van de selectiecriteria in de scorematrix. De gewijzigde scorematrix behorende bij competentie 3 is in onderstaande afbeelding weergegeven. <table><tr><td>Referentie bij competentie 3</td><td></td><td>10</td></tr><tr><td>• Nieuwbouw BENG (of gelijkwaardig duurzaamheidslabel) onderwijsgebouw, > 1.500 m² bvo</td><td>8</td><td></td></tr><tr><td>• Nieuwbouw BENG (of gelijkwaardig duurzaamheidslabel) utiliteitsgebouw, > 1.500 m² bvo</td><td>4</td><td></td></tr><tr><td>• Tevredenheidsverklaring opdrachtgever</td><td>2</td><td></td></tr></table>	Referentie bij competentie 3		10	• Nieuwbouw BENG (of gelijkwaardig duurzaamheidslabel) onderwijsgebouw, > 1.500 m² bvo	8		• Nieuwbouw BENG (of gelijkwaardig duurzaamheidslabel) utiliteitsgebouw, > 1.500 m² bvo	4		• Tevredenheidsverklaring opdrachtgever	2	
Referentie bij competentie 3		10													
• Nieuwbouw BENG (of gelijkwaardig duurzaamheidslabel) onderwijsgebouw, > 1.500 m² bvo	8														
• Nieuwbouw BENG (of gelijkwaardig duurzaamheidslabel) utiliteitsgebouw, > 1.500 m² bvo	4														
• Tevredenheidsverklaring opdrachtgever	2														
9.	4.4.1 Geschiktheidseis BENG	Gezien de invoerdatum van de BENG eisen is het op dit moment niet mogelijk om een opgeleverd schoolgebouw aan te dragen dat hieraan voldoet. Mag er als alternatief een schoolgebouw worden aangedragen dat voldoet aan de laatste geldende EPC normen? Of mag er een ander soort gebouw als referentie aangedragen worden dat wel voldoet aan de BENG eisen, maar met een kleiner oppervlakte (2.200m2 bvo)?	Zie vraag 8.												
10.	4.5.2	Verzoek om aanpassing: Selectiecriteria Veiligheidsbeleid Gevraagd resultaat: Normeren naar de treden van de veiligheidsladder Wij stellen het zeer op prijs dat bedrijven die veel energie steken in het faciliteren van veilig werken een streepje voor krijgen op bedrijven die daar minder aandacht aan besteden. De veiligheidsladder is een goed instrument om het niveau van veiligheidsbewustzijn van bedrijven te klasseren. En het is mooi dat een certificaat trede 3 of hoger recht geeft op de maximale score op dit onderdeel. Om te kunnen beoordelen of niet gecertificeerde bedrijven eveneens in aanmerking komen op de hoogste score is het wenselijk dat u de criteria voor trede 3 van de veiligheidsladder beschrijft en als maatstaf toepast voor de hoogste score. Afgaande op de informatie over de vijf treden van de Veiligheidsladder op de betreffende website is de maatstaf: Trede 3 Het bedrijf heeft bepaald welke veiligheidsregels belangrijk worden gevonden. Het stelt zich kwetsbaar op, neemt verantwoordelijkheid, maar vaak wel uit eigenbelang. 'Wat levert het mij op?' De betrokkenheid bij veiligheid en naleving van regels en wetten ligt voornamelijk bij het (hogere) management. Er wordt werk gemaakt van veiligheid en dat wordt gewaardeerd. Bron: Uitleg over de 5 treden – Veiligheidsladder In de selectieleidraad treffen wij een andere maatstaf voor de hoogste score: "Voldoet goed en met toegevoegde waarde". Die beschrijving sluit eerder aan op trede 4 en 5 dan op trede 3. De maatstaf voor 4 punten "voldoet goed" lijkt beter te passen bij trede 3. Maar als uw beoordelaars daarnaar handelen spoort dat niet met het gekozen uitgangspunt. Onze tweede opmerking is de vraag of u ook gaat controleren of de verhalen van de gegadigden over hun veiligheidsbeleid waarheidsgetrouw zijn. Gegadigden hebben belang bij een maximale score en zullen daarom moeite doen om rooskleurige antwoorden te geven op de twee vragen.	Antwoorden op u vraag: de toetsing zoals geformuleerd in de leidraad (4.5.2) zal gerelateerd worden aan de maatstaf die daarvoor geldt bij trede 3. Met de beoordeling van de antwoorden op de vragen wordt hetzelfde omgegaan als in een situatie waarin een visie zou zijn gevraagd. U plaatst een terechte opmerking omtrent de verwijzing naar de veiligheidsladder, de toelichting van Trede 3 en de link naar de bron zijn ook in onderstaande formulering nogmaals toegevoegd. Bron: Uitleg over de 5 treden – Veiligheidsladder Trede 3: Het bedrijf heeft bepaald welke veiligheidsregels belangrijk worden gevonden. Het stelt zich kwetsbaar op, neemt verantwoordelijkheid, maar vaak wel uit eigenbelang. 'Wat levert het mij op?' De betrokkenheid bij veiligheid en naleving van regels en wetten ligt voornamelijk bij het (hogere) management. Er wordt werk gemaakt van veiligheid en dat wordt gewaardeerd.												
11.	4.5.2 Selectieleidraad	Op bijlage 4, pagina 30 Bijlage 4: veiligheidsbeleid, staan andere vragen bij Vraag 1 en 2 genoemd dan bij de selectiecriteria paragraaf 4.5.2. Veiligheidsbeleid. Wij nemen aan dat de vragen die genoemd staan op pagina 22 beantwoord moeten worden bij bijlage 4.	Correct. Bijlage 4 is aangepast en opnieuw toegevoegd als bijlage.												
12.	4.5.3 Beheersing te realiseren werk inclusief nazorgperiode.	Is onze interpretatie juist dat wij voor dit criterium 1 of 2 willekeurige projecten mogen opvoeren waarbij wij er in geslaagd zijn om een gebruiksgereed gebouw op te leveren?	Correct.												

13.	4.5.3	Verzoek om aanpassing: Selectiecriteria beheersing te realiseren werk Gevraagd resultaat: Vraag om een beschrijving vanuit een referentiewerk Het selectiecriteria, dat u onder artikel 4.5.3 van de selectieleidraad beschrijft, oogt als een wens die heel goed als gunningscriterium kan worden toegepast. Bij een gunning op laagste prijs past echter niet het hoogste serviceniveau. Om die reden stellen wij dit selectiecriteria ter discussie. Is dit wel een objectief toetsbare bekwaamheid? Om te beginnen is al niet duidelijk of de gegadigde voor dit criterium een referentiewerk dient aan te leveren. De selectieleidraad geeft dat niet expliciet aan, maar de inhoud van vraag 2 suggereert dat een concreet project dient te worden beschreven, terwijl het daaropvolgende voorbehoud van recht om navraag te doen weer de suggestie wekt dat meerdere referentiewerken mogen of moeten worden aangemeld. Omdat de Gids Proportionaliteit stelt dat ranking op aantal referentiewerken een discriminerend effect kan sorteren, en daarom niet is aan te bevelen, stellen wij voor dat voor dit selectiecriteria 1 referentiewerk moet worden aangeleverd en dat de antwoorden op vragen 1 en 2 verifieerbaar moeten zijn in dat referentiewerk. Dan is er tenminste enige consistentie in de producties ten behoeve van dit selectiecriteria. Dan resteert nog wel de vraag in hoeverre dit selectiecriteria een bekwaamheid is die aansluit op de aard van de opdracht en de risico's die aan de opdracht zijn verbonden. Weliswaar is het evident dat zowel opdrachtgever als opdrachtnemer er belang bij hebben dat het werk met zo weinig mogelijk opleverpunten wordt overgedragen en in gebruik genomen, maar de oplevering op zichzelf is het bewijs dat het werk vakbekwaam is uitgevoerd. Een oplevering zal immers niet plaats vinden als te veel of te grote tekortkomingen zijn waargenomen bij de opnemings. Het gegeven dat een gegadigde in staat is een werk af te ronden met weinig opleverpunten biedt geen enkele garantie dat diezelfde prestatie ook bij uw opdracht zal worden geleverd. Behoudens het eigen belang biedt een aanbesteding met gunning op laagste prijs geen enkele stimulans om meer te doen dan het strikt noodzakelijke. Als dat echt belangrijk is voor de opdrachtgever, dan zal daar een gunningscriterium of een bonusregeling op moeten worden ingezet.	De aanbestedende dienst geeft bij de selectie van partijen de voorkeur aan partijen werken op een wijze die resulteert in een minimaal aantal opleveringspunten via concrete en controleerbare maatregelen en er voor kunnen zorgdragen dat het gerealiseerde werk voldoet aan bestek en tekeningen. Het gaat in deze fase over het vinden van een geschikt bedrijf, pas in de gunningsfase gaat het om gunning tegen laagste prijs. Zoals in het criterium is toegelicht willen wij dat het bedrijf een toelichting geeft op de geformuleerde vragen en het er hier om gaat hoe het bedrijf met de vraagstelling in het algemeen omgaat. De inschrijvende partij is vrij om het antwoord te onderbouwen en kan dit aantonen door middel van een referentie (ofwel een van de referentieprojecten die in het kader van de minimumeisen is aangeleverd ofwel een in het kader van dit select-criterium afzonderlijk aan te leveren (extra/andere) referentie). Aangezien inschrijvende partijen niet verplicht zijn om een referentie in te doen komt de volgende zin in paragraaf 4.5.3 (pag. 23 selectieleidraad) en bijlage 5 te vervallen: (Aanbesteder behoudt zich het recht voor om te toetsen (door middel van navraag bij de opdrachtgever) in hoeverre gegadigde bij de aangemelde referentieprojecten hierin geslaagd is en dit in de puntenwaardering tot uitdrukking te laten komen.)
Percelen: 2 werktuigbouwkundige installaties & 3 elektrotechnische installaties			
1	Financieel	Wij beschikken over een accountantsverklaring waarmee nettowinst, current ratio (liquiditeitsratio), solvabiliteit en omzet aangetoond kan worden. Volstaat deze accountsverklaring t.b.v. het aantonen van gevraagde gegevens in bijlage 2 in plaats van de jaarrekeningen volgens Annex 2?	Een accountantsverklaring volstaat t.b.v. het aantonen van de gevraagde gegevens. Houd er rekening mee dat de verklaring (of meerdere verklaringen) de jaren 2018, 2019 en 2020 moet dekken.
2	Algemeen	Deze aanbesteding is onderverdeeld in 4 percelen: bouw, werktuigbouwkundig, elektrotechnisch en terreininrichting. Bij competentie 1 t/m 3 wordt alleen gesproken over bouw van een utiliteitsgebouw. Wij nemen aan dat voor perceel 2 en 3 het woord bouw gelezen moet worden als werktuigbouwkundig en elektrotechnisch. Klopt deze aanname?	Deze aanname is juist.
3	Veiligheidsbeleid	De vragen die vermeld zijn op bijlage 4 – veiligheidsbeleid (pagina 30) komen niet overeen met de vragen bij paragraaf 4.5.2 Veiligheidsbeleid. Wij gaan ervanuit dat de vragen uit paragraaf 4.5.2 leidend zijn. Klopt deze aanname?	Correct. Bijlage 4 is aangepast en opnieuw toegevoegd als bijlage.
4	Selectiecriteria	Bij selectiecriteria 2 kan je de maximale punten behalen als je ervaring hebt met nieuwbouw. Kunt u bevestigen dat voor het voldoen aan de eis van nieuwbouw een gecombineerd project renovatie + nieuwbouw en/of grootschalige renovatie ook voldoet? Het aanbrengen van een nieuwe installatie bij grootschalige renovatie is (ons inziens) gelijkwaardig aan het aanbrengen van een installatie bij nieuwbouw.	Akkoord.
Nieuwe en aanvullende documenten			
1	Bijlage 4	Deze bijlage vervangt de oorspronkelijke bijlage 4 uit de selectieleidraad.	